

TARTU LINNA EELARVESTRAATEEGIA

AASTATEKS 2015-2018

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
Majanduskeskkonna analüüs.....	4
Ülevaade 2013. a majandustulemustest	7
Eelarvestrateegia eeldused ja strateegia perioodi finantseesmärgid	9
1. Põhitegevuse eelarve.....	11
1.1. Põhitegevuse tulud.....	11
1.2. Põhitegevuse kulud	14
1.3. Põhitegevuse tulem	16
2. Investeeringustegevus	17
2.1. Investeeringustegevuse tulud.....	17
2.2. Investeeringustegevuse kulud.....	18
3. Eelarve tulem	20
4. Laenu.....	21
5. Likviidsete varade muutus	22
Netovõlakoormus	22
Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid	24
Kokkuvõte.....	25

Sissejuhatus

Tartu linna juhtimise lähtealuseks on pikaajalisi arengueesmärke ja tegevussuundi kajastav arengustrateegia aastani 2030 ja linna arengukava aastani 2020. Arengukava oluliseks osaks on eelarvestrateegia, mis annab rahalised orientiirid linna võimalustest arengukavas kavandatud tegevuste realiseerimiseks. Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada eelarvepoliitika jätkusuutlikkus ning valdkondlike arengute suunamise tulemuslikkus. Eelarvestrateegia viib kooskõlla Tartu valdkonnaspetsiifilised vajadused ja prognoosidest tulenevad rahalised võimalused.

Tartu linn on eelarveprognoose koostanud alates 2006. a. 2010. a jõustus kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (edaspidi KOFS), millega kehtestati eelarvestrateegia koostamise kohustus kõigile kohalikele omavalitsustele.

Käesolev eelarvestrateegia on koostatud KOFS § 20 ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 37² alusel. Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeerimistegevuse eelarveosas, investeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus. Lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse enda andmestikule peab eelarvestrateegia seaduse kohaselt andma ülevaate ka temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast. Finantsdistsipliini tagamise meetmetena tuleb eelarvestrateegias esitada nii kohaliku omavalitsuse üksuse kui kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulem ning netovõlakoormus, mõlema puhul eelneva aasta tegelik, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad näitajad. Eelarvestrateegia koostatakse vähemalt 4 eelseisvaks eelarveaastaks, mida igal aastal tulenevalt majanduskeskkonnas toimuvatest muutustest korrigeeritakse. Käesolev eelarvestrateegia on aluseks järgmise aasta eelarve koostamisel.

Järgnevates peatükkides antakse kõigepealt ülevaade üldisest majanduskeskkonnast ning eeldustest ja põhimõtetest, millest lähtuvalt on eelarvestrateegia koostatud. Seejärel tuleb dokumendi põhiosa, kus antakse ülevaade kavandatavatest tuludest ja kuludest. Eelarve on jagatud 4 osaks: põhitegevus, investeerimistegevus, finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus, kusjuures põhi- ja investeerimistegevuse osad jaotuvad mõlemad omakorda tuludeks ja kuludeks. Pärast põhiosa tuleb netovõlakoormuse peatükk ning seejärel tundlikkusanalüüs ja riskistsenaarium.

Majanduskeskkonna analüüs

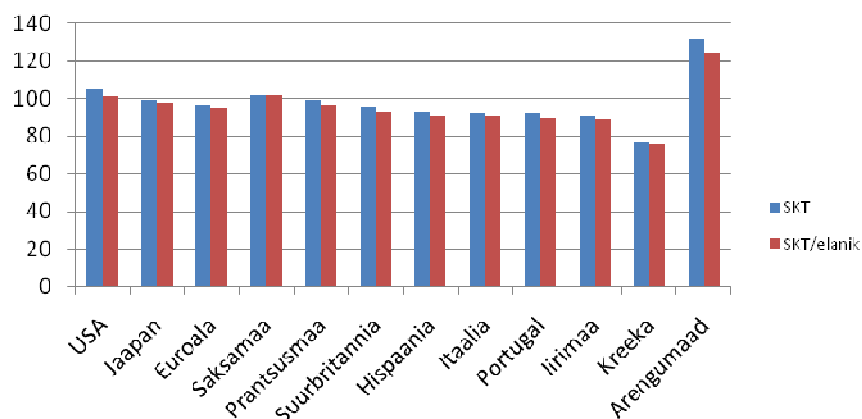
Maailmamajanduse ülevaade

Globaalse finantskriisi algusest on möödunud 5-6 aastat ning praeguseks on maailmamajanduses taastumise märke. Kui varasematel aastatel vedasid kasvu vaid arengumaad, siis nüüdseks on arenenud maad tõusnud teiseks veduriks, pakkudes sellega turgu ka arengumaade ekspordile. Maailmamajanduse kasv 2013. a oli ligi 3%, sh arenenud majandused kasvasid 1,3% ning arengumaad 4,7%. Eurotsoonis oli kasv endiselt negatiivne (-0,4%), kuid 2014. a on oodata juba positiivset majanduskasvu. Ka maailmamajanduse kasv prognooside kohaselt lähiaastatel kiireneb (2014. a prognoosib IMF 3,7%).

Vaatamata majanduskeskkonna paranemisele oli enamuse arenenud maade sisemajanduse kogutoodang (SKT) 2013. a väiksem kui enne kriisi algust. Euroala tervikuna ei ole jõudnud kriisieelsele tasemele ning kriisi poolt enam kannatada saanud riikides on SKT vähenenud üle 10%.

Joonis 1

SKT 2013 vs kriisieelne tipp

Joonisel on 2013. a SKT võrdluses kriisieelse tipuga 2008. a (kriisieelne tipp = 100).

See vihjab asjaolule, et euroalas kasutatud monetaar- ja fiskaalpoliitika ei ole olnud efektiivsed. Karmid eelarvekärped ränga majanduslanguse olukorras on läbi ajaloo olnud ebaefektiivsed: viimati näitas seda Ida-Aasia kriis ja kõige ehedamalt ilmselt Herbert Hooveri eelarve tasakaalustamise majanduspoliitika, millega ta juhtis oma riigi Suurde Depressiooni. Praktilised näited eelarvekärbete ebaõnnestumisest on niivõrd tugevad, et näiteks Columbia Ülikooli professor, 2001. a Nobeli majanduspreemia laureaat, endine Maailmapanga peaökonomist ja endine USA presidendi majandusnõunik Joseph Stiglitz on väitnud, et mitte ükski suur riik ei ole majanduskriisist väljunud tänu eelarvekärbetele. Ka Euroopa Keskpanga (edaspidi EKP) monetaarpoliitika ei ole olnud majanduskasvu piisavalt toetav. Eriti vastuoluline oli intressimäärade tõstmine 2011. a kevadel. Samuti ei ole EKP suutnud kergitada inflatsiooni sihttasemele 2%, reaalne inflatsioon on vaid 0,7%. Senise rahapoliitika ohtudele on vihjanud muuhulgas IMF.

Majanduspoliitilistel otsustel saab edaspidigi olema oluline roll nii USAs kui euroalas. Oluline on võtta kasutusele efektiivsed meetmed tööpuuduse vähendamiseks ning võidelda majandust pärssiva vajalikust madalama inflatsiooni vastu. Vahetult eelarvestrateegia koostamise hetkeks otsustas EKP alandada keskpanga hoiuseintressi -0,10 protsendini. Lisaks otsustati langetada baasintressi rekordmadalale 0,15 protsendini. Keskpanga negatiivne intress tähendab, et need kommerts pangad, kes soovivad keskpangas hoiustada, peavad selle eest maksma. Lisaks intresside langetamisele

teatas EKP, et annab aasta lõpul kommertsbankadele pikaajalist laenu mittefinantssektori finantseerimiseks. Võimalikuks täiendavaks meetmeks on kerkinud sihtinflatsioonimäära tõstmine, kuna monetaarpoliitika foorumil Sintras esitas selle idee veenvalt Princetoni Ülikooli professor ning 2008. a Nobeli majanduspreemia laureaat ja New York Times'i kolumnist Paul Krugman. Intressimäärade tõstmine saadaks signaali EKP poolsest rahapoliitika lõdvendamisest ning tõstaks inflatsiooniootusi. Inflatsioonisihi tõstmine suurendaks ka keskpankade võimalusi majandust soovitud suunas mõjutada, kuna praegusel juhul võib nende peamine instrument - intresside alandamine – ammenduda, sest intressid on juba niigi nullilähedased (nn nullintressimäärade piirang (*zero lower bound*)). Praktikas võib aga takistuseks saada Bundesbanki vastuseis intresside tõstmisele. Kui EKP vajalikke meetmeid rakendada ei suuda, on risk, et Euroopa jääb madala inflatsiooni või koguni deflatsioonilõksu. Deflatsioonil võivad olla rasked tagajärjed, kui tarbijad hakkavad oma oste edasi lükkama lootes, et hinnad langevad edaspidigi, ning käivitavad sellega langeva SKT, väheneva hõive ja langevate hindade spiraali. Vajalikust madalam inflatsioon muudab kriisis Euroopa majandustel konkurentsivõime taastamise keeruliseks, kuna pärast euroga liitumist pole neil enam oma raha ega seetõttu ka valuuta devalveerimise võimalust. Euroala langemist deflatsioonilõksu on käsitletud käesoleva eelarvestrateegia riskistsenaariumis.

Euroala ei ole veel ohutsoonist väljunud. Kasvu mitte soosiv demograafiline olukord, aastaid kestnud karmid eelarvekärped ning Euroopa Keskpanga nõrk tegevus majanduskasvu toetamisel pärsvivad kõik majanduste taastumist. Kaua kasutult seisnud ressursid nagu eelkõige inimkapital on kaotanud osa oma potentsiaalset, mistõttu kannatab ka majanduste potentsiaalne tase.

Eesti majanduskeskkonna ülevaade

Eesti majanduse reaalkasv oli 2013. a 0,8%, mis tähendas olulist aeglustumist 2012. a 3,9% võrreldes. Sisenõudluse kasv aeglustus, kuid oli endiselt peamine kasvuedur, samal ajal kui netoeksport panustas kasvu negatiivselt. Avaliku sektori investeringud kahanesid üle 20% mitmete keskkonnaalaste projektide ja Euroopa Liidu kaasrahastatud programmide lõppemise tõttu. Järgnevateks aastateks prognoositakse kasvu kiirenemist. Rahandusministeerium prognoosib 2014. a kasvuks 2,0%, OECD 1,2% ja Euroopa Komisjon 1,9%. Sisenõudlust toetavad palgakasv (mida täiendab tulumaksumäära alandamine 2015. a) ning madalad intressimäärad. Samal ajal piiravad eksporti mõnede peamiste kaubanduspartnerite nõrk majanduskasv ning poliitiline ebastabiilsus (Vene-Ukraina kriis).

Eesti riigirahandus on heas korras. Eelarvepuudujääk on väike (2013. a 0,2%) ning jääb prognoositavalt umbes samale tasemele ka lähiaastatel. Uus riigieelarveseadus sätestab struktuurse eelarve tasakaalunõude. Valitsussektori võlg on endiselt euroala madalaim 10,0% SKTst. Lähiaastatel prognoositakse võla osakaalu kerget langust.

Justnagu paljudes EL riikides ning USAs on ka Eestis probleemiks olnud riigi rikkuse kasvu mitte jõudmine paljude inimesteni. Keskmisepalgalise eestlase ostujõud on praeguseks jõudnud tagasi alles kriisieelsele tasemele. Sotsiaalse sidususe suurendamiseks ning kõrge struktuurse tööpuuduse vähendamiseks on oluline aktiivne tööturupoliitika, madalapalgaliste maksukoormuse vähendamine ning automaatsete stabilisaatorite vaba toimimine.

Eesti taasiseseisvumisjärgset majandus- ja rahanduspoliitikat võib üldiselt hinnata edukaks ning Eesti majanduskasv on olnud kiirem, kui enamikel Euroopa riikidel. Valitsuse reageerimine majanduskriisile on aga olnud kaheldav. Eesti lasi käest võimaluse majandust vastutsüklilise majanduspoliitikaga stimuleerida ning seadis tööpuudusega võitlemise asemel eesmärgiks riigi head finantsnäitajad. Praeguseks on selge, et nimetatud suund ei ole andnud loodetud tulemusi. Kuna eelarvekärped suruti peale ka kohalikele omavalitsustele, raskendas see ka viimaste olukorda.

Tartu majanduslik areng

Tartu on Eesti suuruselt teine linn ja Lõuna-Eesti keskus. Tartu elanikkond moodustab Eesti rahvastiku koguarvust üle 7%. Rahvastikuregistri andmetel elas seisuga 31. detsember 2013. a Tartus 97 847 inimest. Tartu on ülikoolilinn ja kuna paljud üliõpilased ei ole end Tartu elanikuks registreerinud, siis on tegelik Tartu rahvaarv suurem kui tartlaseks registreerunute arv, kuid samas on nad aktiivsed linna infrastruktuuride tarbijad, kellega ei kaasne linnale tulude laekumist.

Ülikooli tõttu peetakse Tartut Eesti intellektuaalseks keskuseks. Kuna Tartu Ülikool ja Tartu Ülikooli Kliinikum on suurimad tööandjad, on Tartus hõivatute hulgas olulisel määral professoreid, teadureid, arste jms kõrgelt kvalifitseeritud spetsialiste. Seetõttu on Tartus ka suur avaliku sektori osakaal. Olulisel kohal on ka tööstus, eelkõige toiduaine- ja joogitööstus (A. Le Coq). 21. sajandil on Tartusse asunud mitmed info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning muud kõrgtehnoloogia ettevõtted nagu Playtech Estonia, Webmedia (Nortal), ZeroTurnaround, Regio, Hanza Tarkon ning ka Skype'i kontor.

Seoses 2008. aastal alanud ülemaailmsest finantskriisist tingitud majanduslangusega on tööhõive Tartus oluliselt vähenenud ning tööpuudus suurenenud, kuid seda vähemal määral kui Eestis keskmiselt. Tartu linna tulubaas vähenes kriisi tõttu oluliselt – ainuüksi üksikisiku tulumaksust laekus 2010. aastal 11 miljonit eurot ehk 20% vähem kui 2008. aastal. Alates 2011. a hakkas linna tulubaas uuesti kasvama, kuid ka 2013. a oli laekumine veel väiksem kui kriisieelsel ajal.

Keskvalitsus ei ole kriisi ajal omavalitsustele abiks olnud. Pigem vastupidi: vähendati riigieelarvest antavaid vahendeid ning omavalitsustele laekuvat üksikisiku tulumaksu määra. See seadis kriisi tõttu raskustes olevad kohalikud omavalitsused veelgi keerulisemasse olukorda vähendades nende finantsautonoomia pea olematuks.

Madal omavalitsuste finantsautonoomia on aga probleemiks olnud juba varem. Välja on kujunenud liigne fiskaaltsentralism, kus liiga palju otsuseid tehakse riigi, mitte kohaliku omavalitsuse tasandil. Riik on kohalikest omavalitsustest võõrandunud. Seega on liigutud vastupidises suunas võrreldes Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (edaspidi Harta) põhimõtetega. Hartas on sätestatud, et just kohalikul tasandil saab kõige otsesemalt kasutada iga kodaniku õigust osaleda ühiskonnaelus, et kohaliku omavalitsuse tugevdamine erinevates riikides annab olulise panuse demokraatiale ja võimu detsentraliseerimise põhimõtetele tugineva Euroopa ülesehitamisse, ning et seatud eesmärkide saavutamiseks on vajalik tagada kohalikele omavalitsustele nende kohustuste täitmise ja selleks vajalike rahaliste vahendite suhtes ulatuslik autonoomia.

Kohalike omavalitsuste liiga madalat finantsautonoomiat on rõhutanud nii kohalikud kui välisesperdid ning teinud seda juba nii sajandi algul kui ka hiljuti. Näiteks 29.5.2013. a Euroopa Liidu Nõukogu soovitus Eestile sisaldab järgnevat hinnangut. „Teenused, mida kohalikud omavalitsused on seadusega kohustatud pakkuma, on enamikus sektorites, eriti pikaajalise hoolduse, peredele suunatud toetusteenuste, tervishoiuteenuste ning haridus- ja transporditeenuste sektoris puudulikud. See on tingitud kohalike omavalitsuste vähesest haldussuutlikkusest ning asjaolust, et nende tulud ja vastutus ei ole tasakaalus. Elujõulist kava kohalike haldusasutuste tegevuse parandamiseks seni koostatud ei ole.“ Eelnevast tulenevalt soovib Euroopa Liidu Nõukogu Eestil tasakaalustada paremini kohalike omavalitsuste tulud ja neile pandud vastutus, muuta kohalike omavalitsuste tegevus tõhusamaks ja tagada kohaliku tasandi avalike teenuste kvaliteetne pakkumine.

Ülevaade 2013. a majandustulemustest

Tartu LV konsolideerimisgrupp koosneb linna 13 ametiasutusest ja 67 hallatavast asutusest (mis moodustavad Tartu linna kui kohaliku omavalitsuse üksuse) ning linna valitseva mõju all olevast 6 äriühingust ja 8 sihtasutusest. Seejuures 4 äriühingut ei kuulu Tartu linna arvestusüksusesse.

Olulisemad konsolideerimisgrupi finantsnäitajad on toodud järgnevas tabelis (tuh eurodes).

	2013	2012
Bilansi näitajad aruandeaasta lõpul		
Varad	315 503	283 402
Kohustused	70 711	63 088
Netovara	244 792	220 314
Tulemiaruaande näitajad		
Tegevustulud	149 848	125 161
s h tulud, millest on maha arvatud sihtfinantseerimine	83 331	77 185
Tegevuskulud	-124 586	-113 451
Tegevustulem	25 262	11 710
s h põhitegevuse tulem	14 349	13 583
Finantstulud ja -kulud, k a ettevõtja tulumaks	-975	-169
Aruandeaasta tulem	24 287	11 541
Muud näitajad aruandeaasta lõpul		
Likviidsus ¹	0,28	0,34
Lühiajaline maksevõime ²	0,83	0,72
Kohustuste osakaal varadest	22,4%	22,2%
Laenukohustuste osakaal varadest	16%	17%
Piirmäärade täitmine		
Netovõlakoormus ³	44 936	36 881
Konsolideerimata näitajad		
põhitegevuse tulem ⁴	9 337	8 796
netovõlakoormus ³	47 463	41 914

¹ Likviidsus, so raha ja selle ekvivalendid / lühiajalised kohustused

² Lühiajaline maksevõime, so käibevara / lühiajalised kohustused

³ Alates 2012 .aastast arvestatakse KOFS § 34 lg 1 alusel netovõlakoormus, s.o kohustuste ja likviidsete varade vahe

⁴ Alates 2012.aastast arvestatakse KOFS § 33 lg 1 alusel põhitegevuse tulem.

Konsolideerimisgrupi **bilansi maht** suurenes 2013. a 32,1 mln eurot ehk 11%. Bilansi mahust moodustavad põhivarad 93% ja käibevarad 7%. Likviidsus on aastaga langenud ning lühiajaline maksevõime tõusnud, kuna raha jääk aasta lõpuks kujunes 2,6 mln eurot väiksemaks ning lühiajalised kohustused vähenesid üle 3 mln euro. 2013. aasta tegevustulud on eelnevast aastast 24,7 mln euro ehk 20% võrra suuremad, peamiselt saadud tegevustoetuste ning tulumaksu kasvu arvel. Saadud toetused suurenesid 18,7 mln euro võrra ehk 39% ning linna tulu üksikisiku tulumaksust 4 mln euro võrra ehk 9%. 2013. aasta tegevuskulud on eelnevast aastast suuremad 11,1 mln eurot ehk 10%. Tegevuskuludest üle 40% moodustasid töjõukulud. **Tegevustulemiks** kujunes 25,3 mln euro suurune kasum, mis on 2012. aasta tegevuskasumist suurem 13,6 mln eurot.

Linna valitseva mõju all olevate äriühingute ja sihtasutuste olulisemad finantsnäitajad on esitatud alljärgnevas tabelis. Lisaks alltoodud tabelis toodud sõltuvatele üksustele KOFSi § 2 tähenduses kuuluvad Tartu linna konsolideerimisgruppi veel AS Tartu Turg, AS Tartu Veevõrk, AS Tartu Elamuhalduse ja OÜ Tartu Veekeskus, mis aga KOFSi definitsiooni kohaselt ei ole sõltuvad üksused ega kuulu arvestusüksusesse.

Tartu linna sõltuvate üksuste 2013. a finantsnäitajad

	Põhitegevus			Võla- kohustused	Likviidsed varad
	Tulud	Kulud	Tulem		
SA Tartumaa Turism	286 230	272 281	13 949	39 206	54 486
SA Tartu Loomemajanduskeskus	530 865	493 800	37 065	143 268	20 908
SA Tartu Sport	1 081 962	1 069 882	12 080	0	12 530
SA Tähtvere Puhkepark	257 847	246 434	11 414	0	40 762
SA Tartu Kultuurkapital	304 348	296 644	7 704	8 137	12 077
SA Tartu Eluasemefond*	25 191	118 256	-93 065	332 607	76 012
SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus	984 959	933 109	51 850	0	286 128
OÜ Anne Saun	223 479	207 466	16 013	0	61 278
OÜ Tartu Linna Polikliinik	1 513 064	1 498 006	15 057	0	189 510
SA Tartu Perekodu Käopesa	221 595	193 079	28 517	0	98 532

Tabeli andmed pärinevad Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemist.

*SA Tartu Eluasemefondi põhitegevuse tulem kahjumina tuleneb riigi avaliku sektori arvestuskeemist, arvestamata asjaolu, et laenuandmine on sisuliselt Eluasemefondi põhitegevus, millelt ta sai 2013. a 123 676 eurot finantstulu. Ülaltoodud tabelis see summa põhitegevuse tulemis ei kajastu, kuna kuulub investeerimistegevusse.

Eelarvestrateegia eeldused ja strateegia perioodi finantseesmärgid

Eelarvestrateegia aluseks on järgmised eeldused:

- SKP reaalkasv on käesoleval aastal 2% ja edaspidi keskmiselt ligi 3,5% aastas;
- Tartu linna elanike arv püsib ~98 tuh inimese piires, maksumaksjate osakaal järgib Eesti keskmist trendi;
- Tööpuudus Eestis väheneb pidevalt moodustades strateegia perioodi lõpuks 6%;
- Keskmise palga nominaalkasv on ligi 6,5% aastas;
- Residendist füüsiliste isikute makstud tulumaksust laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 11,6%;
- Maamaksumäär püsib Tartus 1% maa maksustamishinnast;
- Uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata;
- Euroopa Liidu struktuuritoetustest saab Eesti 2014-2020 perioodil 5,89 miljardit eurot, mis on 907 miljonit eurot rohkem kui see oli 2007-2013 eelarveperioodil. Tartule laekuvad toetused saavad olema ligikaudu 2007-2013 perioodi mahus.
- Euroala liidrid ei muuda oluliselt praegust majanduspoliitilist kurssi.

Põhilisteks linna finantsolukorda iseloomustavateks näitajateks on eelarvestrateegias linna põhitegevuse tulem, investeerimistegevuse osakaal eelarves ja netovõlakoormus. Nimetatud näitajate abil saab ülevaate linna omafinantseerimisvõimekusest, arengusse orienteeritusest, olemasolevate laenukohustuste teenindamise ja uute võtmise vajadustest ning võimalustest.

Eelarvestrateegia perioodi tegevuste planeerimisel on eesmärkideks seatud:

- ✓ Põhitegevuse tulemi kasv;
- ✓ Investeeringute püsivalt kõrge osakaal kogukuludest;
- ✓ Piisava likviidsuse säilitamine. Linna põhi-, investeerimis- ja finantseerimistegevusest tulenevad rahavood peavad tagama, et linnal oleks jooksvalt piisavalt vabu rahalisi vahendeid oma kohustuste õigeaegseks täitmiseks;
- ✓ Arengukavas planeeritud eesmärkidest lähtuva investeerimistegevuse ellu viimiseks maksimaalses võimalikus mahus välisrahastuse kasutamine, tagades linnapoolse omafinantseerimise;
- ✓ Otsese võlakoormuse hoidmine mõõdukal tasemel;
- ✓ Finantsdistsipliini tagamise meetmetest kinnipidamine.

Finantseesmärkide seadmisel on oluline nende kooskõla reaalse ümbritseva majanduskeskkonnaga. Maailmamajandus on olnud majanduskriisis, mis on rängim pärast Suurt Depressiooni. Tööpuudus on olnud erakordselt kõrge ning majanduskasv paljudes riikides aastaid negatiivne. Kriis on jätkunud juba 5-6 aastat, kuna agregeeritud nõudlus on olnud pidevalt liiga väike ega suuda majanduskasvu panustada, ja seda isegi nullilähedaste intressimäärade tingimustes. Seetõttu on keskpankade poolne tavapärase rahatrukk osutunud vähetulemuslikuks ning isegi mitmed ebakonventsionaalsed meetodid nagu kvantitatiivne leevendamine ei ole suutnud avaldada erilist mõju. Inflatsioon püsib alla vajaliku määra, kuigi rahabaas on oluliselt kasvanud (nt USAs kolmekordistunud). Ettevõtted tegelevad bilansi korrigeerimisega (võlgade tasumisega) ega ole huvitatud täiendavatest investeeringutest vaatamata laenuraha odavale kättesaadavusele. Kokkuvõtvalt on arenenud majandused langenud likviidsuslõksu - äärmuslikku ja väga harva esinevasse majanduslikku olukorda. Sisenedes likviidsuslõksu sisenes maailmamajandus täiesti uude maailma – maailma, kus makromajanduse tavaseadused ei kehti ning kus valitsevad paradoksid. On selge, et eelarvepoliitika peab arvestama nende erakordsete tingimustega. Kuigi üldjuhul on Tartu linnal olnud eesmärgiks positiivne või vähemalt nullis eelarve tulem, siis eelseisvatel aastatel sõltub see europrojektides osalemise vajadustest. See ei näita mitte plaanide mittetäitmist, vaid nende kohandamist vastavalt reaalsele oludele. Kui näiteks kõik Euroopa omavalitsused otsustanuks hoida kriisi tekkides eelarve ülejäägis, toonuks see kontinendi

majandusele kasu asemel kahju. See on säästmise paradoks – tuntuim ja olulisim paradoks likviidsuslõksu maailmas.

Tänaseks on Eesti kriisist väljumas. Eesti majanduse reaalne maht on lähenemas potentsiaalile, kuid tööpuudus ületab vaatamata pidevale kahanemisele ikkagi tuntavalt loomuliku tööpuuduse määra. Seetõttu on eelarvestrateegia esimestel aastatel endiselt arvestatud depressiooniökonomika teadmistega – eelkõige teadmiselega, et hetkeolukorras ei ole avaliku ja erasektori kulutused substituudid, vaid komplemendid (avaliku sektori investeeringud soodustavad erasektori investeeringuid), ning et fiskaalne multiplikaator (mis mõõdab avaliku sektori kulutuste ja majanduskasvu seost) on tugevalt positiivne. Lisaks tuleb endiselt arvestada veel täielikult mitte taastunud tuludega. Hetkel on Tartu linnas järke ootamas suures koguses selgelt vajalikke investeeringuid, millest kõige teoks tegemine on kriisist tuleneva madala tulubaasi tõttu raskendatud. See kõik loob olukorra, kus võimalikult hea finantspositsiooni taga ajamine ei ole parim lähenemine. Seega on eelarvestrateegia esimesteks aastateks planeeritud negatiivne eelarve tulem ning laenukohustuste kasv.

Strateegia perioodi lõpuks on eeldatud majanduse jõudmist tagasi normaaltingimustesse. Tulude laekumise ühtlane kasv parandab linna finantsvõimakust oluliselt. Seetõttu on eelarvestrateegias kavandatud omafinantseerimisvõimekuse järk-järguline kasv ning eeldatud, et eelarve jõuab perioodi lõpuks tasakaalu.

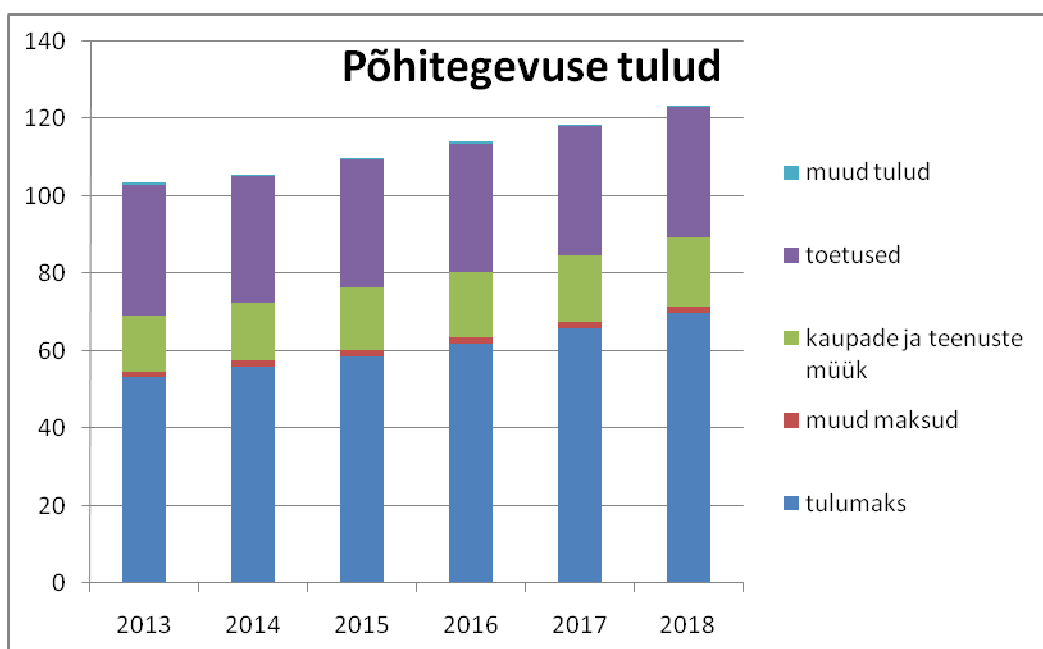
1. Põhitegevuse eelarve

Põhitegevuse eelarve koosneb linna põhitegevuse tuludest ja põhitegevuse kuludest. Kulud tehakse ning tulud laekuvad Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses sätestatud ülesannete täitmiseks.

1.1. Põhitegevuse tulud

Tartu	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Põhitegevuse tulud kokku	103 558 916	105 460 358	109 918 000	114 094 000	118 654 000	123 430 000
Maksutulud	54 638 168	57 410 089	60 196 000	63 663 000	67 494 000	71 520 000
tulumaks	53 122 570	55 830 089	58 566 000	62 033 000	65 864 000	69 890 000
maamaks	700 428	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
reklaamimaks	314 919	320 000	370 000	370 000	370 000	370 000
teede ja tänavate sulgemise maks	91 895	110 000	110 000	110 000	110 000	110 000
parkimistasu	408 356	450 000	450 000	450 000	450 000	450 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	14 699 409	15 009 513	16 415 000	16 874 000	17 346 000	17 831 000
Riigilõiv	128 334	134 000	138 000	142 000	146 000	150 000
Tulud majandustegevusest	11 676 308	12 014 203	13 338 000	13 711 000	14 094 000	14 488 000
<i>tulud haridusalasest tegevusest</i>	6 707 678	6 998 538	8 187 000	8 416 000	8 652 000	8 894 000
<i>tulud kultuuri- ja kunstialasest tegevusest</i>	442 446	519 990	534 000	549 000	564 000	580 000
<i>tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest</i>	17 988	30 907	32 000	33 000	34 000	35 000
<i>tulud sotsiaalalalasest tegevusest</i>	828 823	855 050	878 000	903 000	928 000	954 000
<i>tulud keskkonnavalasest tegevusest</i>	3 527	3 500	4 000	4 000	4 000	4 000
<i>tulud transpordialasest tegevusest.</i>	3 644 287	3 593 218	3 690 000	3 793 000	3 899 000	4 008 000
<i>tulud üldvalitsemisest</i>	16 077	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Üür ja rent	2 719 309	2 690 410	2 763 000	2 840 000	2 920 000	3 002 000
Õiguste müük	68 062	69 000	71 000	73 000	75 000	77 000
Muu toodete ja teenuste müük	107 396	101 900	105 000	108 000	111 000	114 000
Saadavad toetused jooksvateks kuludeks	33 758 262	32 633 756	32 869 000	33 119 000	33 376 000	33 641 000
tasandusfond (lg 1)	4 416 624	5 004 825	5 005 000	5 005 000	5 005 000	5 005 000
toetusfond (lg 2)	18 943 025	18 922 600	18 923 000	18 923 000	18 923 000	18 923 000
muud mittesihotstarbelised toetused	1 080	0	0	0	0	0
Sihtfinantseerimine jooksvateks kuludeks	10 397 533	8 706 331	8 941 000	9 191 000	9 448 000	9 713 000
Muud tegevustulud	463 077	407 000	438 000	438 000	438 000	438 000
Tasu vee erikasutusest	167 665	178 000	178 000	178 000	178 000	178 000
Trahvid	165 316	139 000	170 000	170 000	170 000	170 000
Saastetasud	67 609	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Muud	62 487	70 000	70 000	70 000	70 000	70 000

Põhitegevuse tulude kasv on prognoositud tarbijahinnaindeksi (THI) alusel (v.a üksikisiku tulumaks). Enamus kasvust tuleneb füüsilise isiku tulumaksu laekumise suurenemisest (vt joonis 2).

Kõige suurema osakaaluga põhitegevuse tululiik on **füüsilise isiku tulumaks**. Enim mõjutavad tulumaksu laekumist maksumaksjate arv ja keskmine palk ning ka riigipoolsed tulumaksu jaotusmeetodika muutmised. 2009. aasta alguses vähendati keeruliste majandusolude tõttu koostatud negatiivse riigi lisaeelarvega kohalikele omavalitsustele eraldatavat tulumaksuosa 11,93%-lt 11,4%-le. 2013. a tõsteti omavalitsuste osakaal 11,57%le kompenseerimaks omavalitsustele maamaksu vabastamisest tulenevat tulubaasi vähenemist. Samal põhjusel kasvas tulumaksuäär 2014. a veel täiendava 0,03 protsendipunkti võrra 11,6%ni. Käesoleva prognoosi koostamisel eeldatakse nimetatud protsendimäära püsimist samal tasemel kogu ülejäänud prognoosiperioodi. Keskmise palga ning hõive kasv sõltuvad põhiliselt üldisest majanduskasvust, mis omakorda sõltub eurosooni edukusest kriisiga võitlemisel. Seetõttu on tulumaksu laekumise prognoos väga tundlik väliskeskkonna muutuste suhtes. Eelarvestrateegias kasutatud eeldused makromajanduslike põhinäitajate kohta põhinevad Maailmapanga, IMFi, OECD, Euroopa Komisjoni, EV Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga prognoosidel ning on esitatud tabelis 1.

Tabel 1

Makromajanduslikud näitajad (%)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
SKP reaalkasv	0,8%	2,0%	3,5%	3,6%	3,4%	3,2%
SKP nominaalkasv	5,8%	6,8%	6,5%	6,7%	6,9%	6,4%
Tarbijahinnaindeks	2,8%	1,4%	2,7%	2,8%	2,8%	2,8%
Hõive kasv	0,2%	0,2%	0,3%	-0,1%	-0,3%	-0,5%
Palga nominaalkasv	6,9%	6,2%	6,4%	6,3%	6,5%	6,6%

Tulumaksu kasvuks on 2015. a prognoositud 4,9% ning edasi ligi 6% aastas. Põhiline kasv tuleb läbi palgataseme tõusu. Palgakasvu on Tartus vedanud põhiliselt erasektor, avalikus sektoris on taastumine olnud aeglasem. Negatiivseks asjaoluks on hõivatute arvu äärmiselt aeglane taastumine ning prognoosi kohaselt ei kiirene hõive kasv kogu strateegia perioodi jooksul.

Maamaks on riiklik maks, mis laekub täies ulatuses KOV-te eelarvesse. Alates 01.01.2013. a jõustus seadusemuudatus, mis tõi kaasa maamaksust vabastamise kodualusele maale tiheasustusega kuni 1500 m² ja hajaasustusega piirkonnas kuni 2 ha ulatuses juhul kui sellel maal asuvas hoones on maa omaniku / maakasutaja rahvastikuregistri järgne elukoht. Seetõttu vähenes Tartu linnale laekuv maamaks 17%. Maamaksu määr Tartu linnas on püsinud aastast 2002 stabiilselt 1% maksustatava maa hinnast aastas. Strateegias eeldatakse, et maksumäär püsib 1% kogu perioodi jooksul.

Kohalike maksude prognoosimisel on eelduseks, et uusi kohalikke makse vaadeldaval perioodil ei kehtestata. Tulubaasi jäävad reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ja parkimistasu. Kohalike maksude laekumine on planeeritud käesoleva aasta tasemel.

Kaupade ja teenuste müügist laekuvad tulud kasvavad üldise kaupade ja teenuste hindade kallinemise tasemel. Põhiosa tuludest laekuvad hariduse- ja transpordialasest tegevusest. Haridusalase tegevuse tuludest on suurim teistelt valdadelt laekuvad summad haridusasutuste tegevuskulude katmisel, transpordialase tegevuse tulud moodustuvad bussipiletite müügitulust.

Toetused laekuvad põhiliselt riigieelarve tasandus- ja toetusfondist. Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Toetusfond toetab kohalikke omavalitsusi ülesannete täitmisel. Lõviosa toetusfondist moodustavad hariduskuludeks saadavad toetused. Lisaks on eelarvestrateegias planeeritud toimetulekutoetus ning sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetus. Tasandus- ja toetusfondi summad on kogu strateegia perioodi jooksul planeeritud käesoleva aasta tasemel.

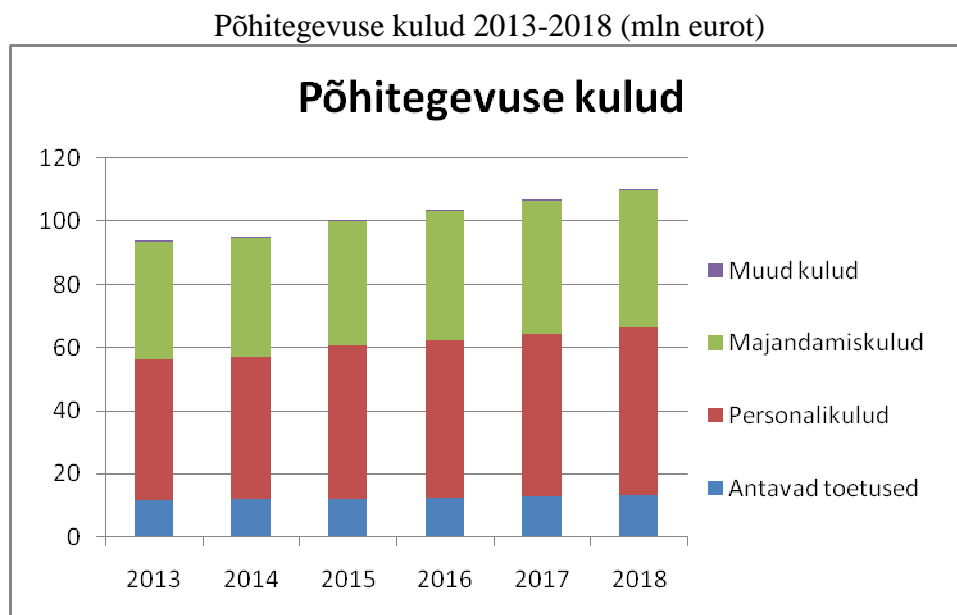
Lisaks tasandus- ja toetusfondile on kavandatud ka sihtotstarbelised toetused kutsehariduskeskuse põhitegevuseks Haridus - ja Teadusministeeriumilt, lapsehoiuteenuse osutamiseks maavalitsuselt, linnaraamatukogule teavikute soetamiseks ja muinsuskaitse kuludeks Kultuuriministeeriumilt.

Muude põhitegevuse tuludena laekuvad tasu vee erikasutusest, saastetasud ja trahvid. Nimetatud summad on väikesed ega oma olulist mõju linna tulubaasile.

1.2. Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude eelarveosas on kulud jaotatud järgmiselt:

Joonis 3

Põhitegevuse kulud moodustavad kogukuludest ligi kolm neljandikku. Põhitegevuse kulude kasv on prognoositud THI tasemel, arvestades sealjuures Tartu LV sisemistest ümberkorraldustest tulenevate muudatustega (lisakulu uute ehitatavate lasteaedade ülalpidamiseks, uute munitsipaalhoiukohtade ja eralasteaedade toetus, personalikulude kasv seoses alampalkade tõusuga jms).

Arvestatud on linna arengukavas kavandatud prioriteetidega. Linna arengukavas püstitatud ülesannetest lähtuvalt on aastateks 2014-2018 kavandatud alltoodud prioriteetsed tegevused (valdkonniti). Põhitegevuskulude rahaline jaotus valdkondade kaupa on esitatud lisas 2.

Üldvalitsemise valdkonnas on suunaks efektiivsuse suurendamine, olemasolevate IT lahenduste arendamine ja uute kasutuselevõtt (dokumendihalduse, arhiivinduse, e-arvete valdkonnas).

Hariduse valdkonna põhirõhk on suunatud seadusega omavalitsusüksusele pandud ülesannete täitmisele. Prioriteetideks alushariduse valdkonnas on lasteaiakohtade puuduse leevendamine läbi uute lasteai- ja hoiukohtade loomise munitsipaallasteaedades, samuti eralasteaedade ja lastehoiu toetamine, munitsipaallasteaedade õpikeskkonna kaasajastamine ja turvalisuse tõstmine, uute õppemetoodikate rakendamise ja õppekavade arendamise toetamine.

Põhi- ja gümnaasiumihariduse valdkonnas on prioriteetideks koolivõrgu ümberkorraldamine ja haridusuuenduste läbiviimine, sh koolide õpikeskkonna, õppemetoodikate ja õppekavade kaasajastamine, erahariduse toetamine, karjäärinõustamissüsteemi väljaarendamine ning hariduse tugiteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine.

Oluliseks peetakse haridustöötajate pädevuse ja motiveerituse tõstmist, sh haridustöötajate palgatõusu.

Kultuuri valdkonnas on eesmärgiks tõsta mainesündmuste toetused majanduslanguse eelsele tasemele ning üle vaadata projektitoetuste taotlemise põhimõtted. Prioriteetideks on kultuuritöötajate palkade võrdsustamine sarnaste ametikohtadega teistes valdkondades ja noortesporti pearaha suurendamine, tagades sellega treeneritele stipendiumi asemel palga maksmise ning sotsiaalmaksu tasumisega riiklikud garantiid tervise- ja pensionikindlustuses. Linnamuuseumi kultuurisündmuseks on peahoone püsiekspositsiooni uuendamine Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks. Spordi ja vaba aja veetmise valdkonnas peetakse oluliseks esindusmeeskondade toetamise põhimõtete täiustamist ning Tartu linna omandis olevate spordibaaside, spordirajatiste ning Laululava ja selle ümbruses paiknevate terviseradade haldamise korraldamist. Noorsootöös on prioriteetiks mobiilse noorsootöö teenuse edasiarendamine, laagritoetuste põhimõtete täiustamine, mille tulemusel on laagriteenus rohkem kättesaadavam vähemate võimalustega noortele. Lisaks suureneb töömaleva teenuse kasutajate hulk (nt vanus nooreneb, töömaleva toimumisaeg muutub paindlikumaks).

Sotsiaalse kaitse valdkonnas toimub olemasolevate teenuste arendamine ja liikumine parema kvaliteedi ning kättesaadavuse suunas. Oluline on sotsiaal-, hooldus- ja lastekaitsetöötajate palgatingimuste parandamine ja töökoormuse optimeerimine. Arengukava esimestele aastatele on kavandatud mitmeid uuringuid probleemide kaardistamiseks ja teenusevajaduste väljaselgitamiseks. Uuringutest lähtuvalt korraldatakse eluaseme- ja tugiteenused puuetega inimestele ning rehabilitatsiooniteenused sõltlastele. Lastega perede sotsiaalprobleemide ennetamiseks on kavas välja arendada tugiisikuteenus peredele ja pöörata suuremat tähelepanu suure hoolduskoormusega puudega laste peredele toetavate teenuste (sh tugiteenused, asutushooldus) arendamisele. Tööelise elanikkonna sotsiaalprobleemide ennetamiseks laiendatakse juhtumikorraldusest lähtuvat tugiisikuteenust. Prioriteetiks on omaste hooldajate toetamine ja töötamist toetavate hoolekandemeetmete arendamine. Eelarve võimaluste piires on kavas laiendada puuetega inimeste organisatsioonide toetamist ning suurendada isikliku abistaja teenuse mahtu.

Majanduse valdkonna prioriteetid on elukeskkonna atraktiivsuse parandamine, sh elujõulise kesklinna kavandamine ja turismi arendamine ning tõhusam koordineerimine. Tihendatakse koostööd lähivaldadega linna piire ületavate planeeringute koostamisel. Prioriteetideks on ka ettevõtlusaktiivsuse tõstmine, kõrgema lisandväärtusega tootmise arendamine, ettevõtjate ja teadlaste koostöö, loomeettevõtlus, taristu arendamine ja taastuvenergia kasutusprintsipiide väljatöötamine ja rakendamine nii elamumajanduses kui transpordisektoris.

Keskkonnakaitse seisukohalt on olulised keskkonnateadlikkuse edendamine, energiasäästlike linnaplaneerimise meetodite rakendamine ja avalike hangete keskkonnaaspektide arvestamise kriteeriumide väljatöötamine. Jätkuvalt on prioriteetiks jäätmemajanduse efektiivne korraldamine ning vee- ja kanalisatsioonisüsteemi arendused.

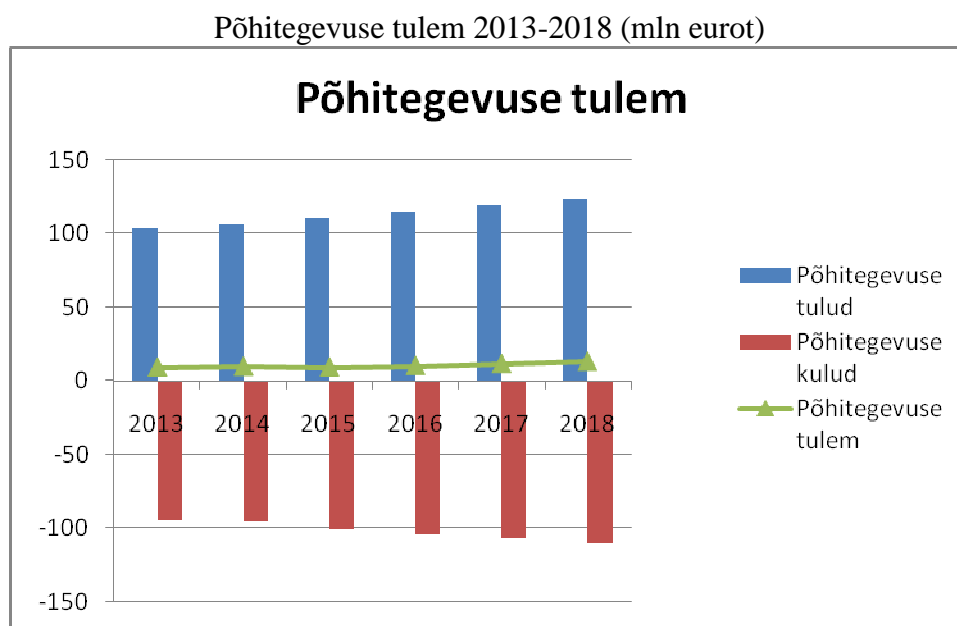
Kõiki ülalnimetatud valdkondi läbivaks prioriteetiks aastatel 2014-2018 on vabaihenduste potentsiaali senisest tõhusam rakendamine linnaelu probleemide lahendamisel.

1.3.Põhitegevuse tulem

Põhitegevuse tulem võrdub põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahega. Põhitegevuse tulem tagab vajalikud vahendid investeringuteks ja finantseerimistegevuseks. KOFSi järgi on põhitegevuse tulemi väärtuseks lubatud ainult null või positiivne summa, negatiivne väärtus on lubatud ainult üksikudel aastatel: põhitegevuse tulem ei tohi olla negatiivne 2 aastat järjest ning eelarvestrateegia kokkuvõttes peab tulem olema vähemalt null. Kui põhitegevuse tulemi väärtus on negatiivne, siis see tähendab, et omavalitsus ei suuda katta jooksvate tulude arvelt jooksvaid kulusid. Sellisel juhul finantseeritakse põhitegevuse kulusid põhivara müügi ja reserve arvelt. Ühekordsete tulude arvelt põhitegevuse kulude finantseerimine pikemal perioodil on riskantne ning nende tulude kehvema laekumise korral võib tekkida oht sattuda finantsraskustesse.

Tartu linna põhitegevustulemi väärtused prognoosiperioodi jooksul on esitatud alljärgneval joonisel. Sellest on näha, et põhitegevustulem on igal aastal kindlalt positiivne ning kasvab ajas. Siiski on Tartu põhitegevuse tulem ja seega ka linna omafinantseerimise võimekus majanduskriisi tõttu langenud ning hetke näitajat tuleb hinnata keskmiseks või isegi madalaks. Alljärgnevatest peatükkidest selgub, et eelarvestrateegia perioodi esimeses pooles ei suuda põhitegevuse tulemi positiivne väärtus katta ära investeerimistegevuse tulemit, mistõttu tuleb nende vahe finantseerida laenude või likviidsete vahenditega (täpsemalt punkt 3. Eelarve tulem).

Joonis 4

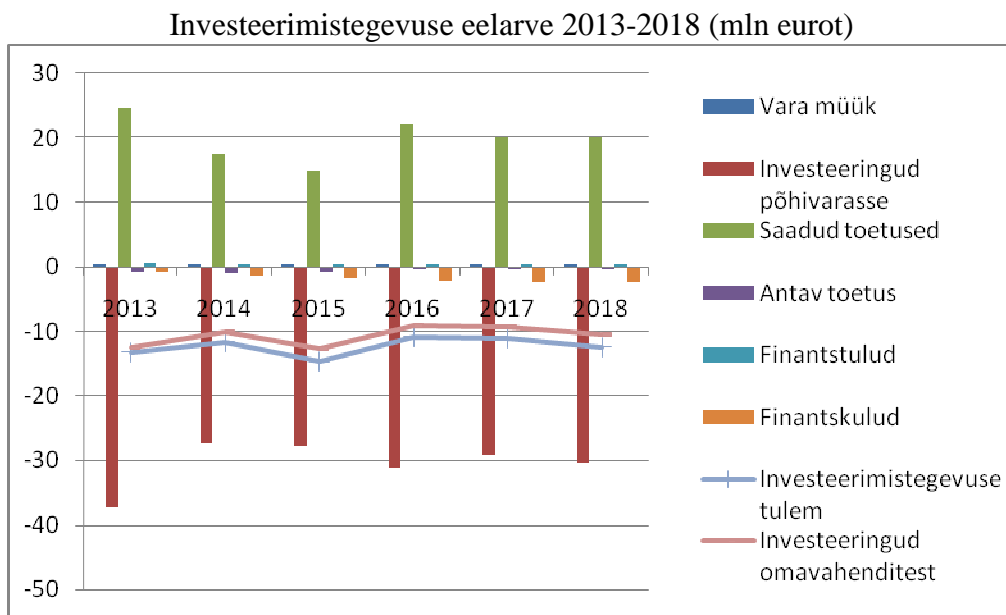

2. Investeerimistegevus

Investeerimistegevuse eelarveosa koosneb investeerimiseks saadavatest tuludest ning investeerimistegevuse kuludest. Investeerimistegevuse tulud ja kulud on esitatud alljärgneval graafikul. Tulud on joonisel toodud positiivsete ja kulud negatiivsete väärtustena. Joondiagrammi lillakassinine joon näitab tulude ja kulude vahet ehk investeerimistegevuse tulemit.

Joonis 5

Graafikult on näha, et investeerimistegevuse eelarve on kogu strateegia perioodi jooksul negatiivne ehk investeerimistegevuse kulud ületavad investeerimiseks saadavaid tulusid. Negatiivset investeerimistegevuse tulemit võimaldab ülaltoodud positiivne põhitegevuse tulemit (vt p 1.3). Kuna põhitegevustulemit on positiivne ja kasvutrendiga, on linnal võimalus panustada investeerimistegevusse ehk teisisõnu: investeringute tegemise võimekus sõltub linna omafinantseerimise võimekusest. Strateegias on kavandatud investeerimistegevuse tulemit absoluutväärtus ligikaudu võrdseks põhitegevuse tulemit väärtusega. Kuna eesmärgiks on seatud võimalikult ulatuslik europrojektide kaasamine investeerimistegevusse, siis on projektide omaosaluse katmise vajadusest tingituna planeeritud investeerimistegevuse negatiivne väärtus eelarvestrateegia perioodi esimeses pooles pidevalt natuke suurem kui põhitegevuse tulemit positiivne väärtus.

2.1. Investeerimistegevuse tulud

Investeerimistegevuse tulupoole põhiline allikas on investeerimiseks saadav toetus. Uus Euroopa Liidu toetuste periood on 2014-2020. a. Eeldatavalt saab Eesti osa sellest olema 5,89 miljardit eurot. Tartule on kavandatud toetuse laekumist eelkõige järgmistest meetmetest: linnapiirkondade jätkusuutlik areng, koolivõrgu korrastamine ning vähemal määral ka piirkondade konkurentsivõime tugevdamine. Eelarvestrateegia koostamise hetkeks ei ole selge millised Tartu objektid ja millises mahus saavad finantseeritud struktuurifondide vahenditest. Planeeritav toetuse laekumine valdkondade lõikes on esitatud lisa 2 (vt ka punkti 2.2., kus on üldülevaade toetuse arvel tehtavatest investeringutest).

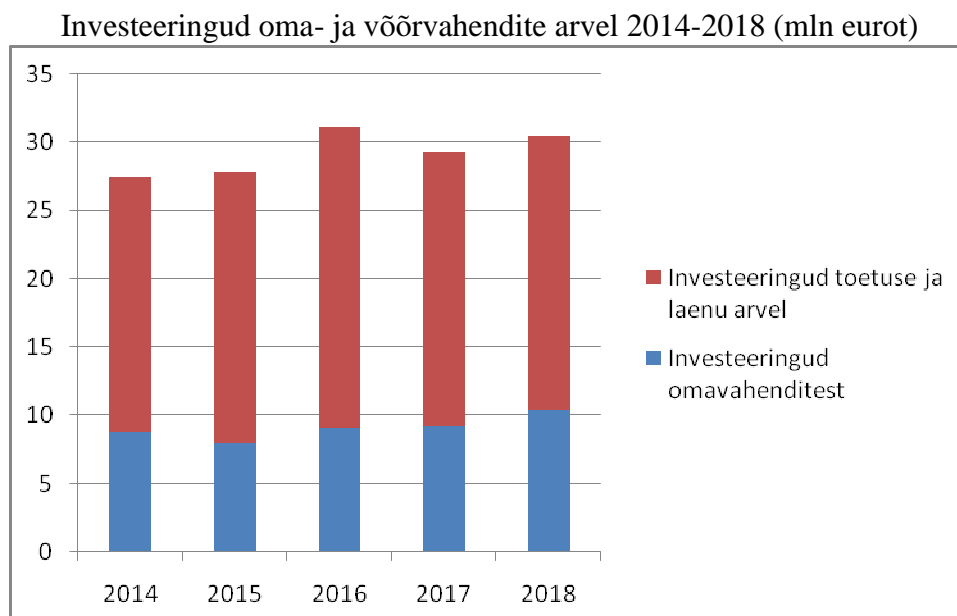
Lisaks investeeringuteks saadavatele toetustele kuuluvad investeerimistegevuse tulude koosseisu veel varade müük ning finantstulud. Nagu jooniselt 5 näha on nende roll linna investeerimistegevuse tuludes väike. Hoonete ja rajatiste müügi konkreetse aasta tegelik laekumine sõltub mõne suurema objekti müümisest. Müügiks planeeritud kinnisvarainvesteeringutest (maadest) on valdav osa linna munitsipaalomandiks saanud pärast 2005. a oktoobrit ning nende müügitulust laekub linnaeelarvesse vaid 35%. Finantstulud sisaldavad endas intressituluseid ja dividende. Intressitulu teenib linn paigutades vahendeid tähtajalistesse deposiitidesse. Dividendide laekumine on eelseisvatel aastatel planeeritud käesoleva aasta tasemel.

2.2. Investeerimistegevuse kulud

Põhiosa investeerimistegevuse kuludest moodustavad investeeringud põhivarasse. Tartu linn püüab investeeringuteks jätkuvalt kaasata rohkelt Euroopa Liidu struktuurifondide vahendeid. Strateegia esimestel aastatel moodustab enamuse investeeringute summast Tartu idapoolne ringtee. Kuna idaringteele kulus 2013. a pea 23 miljonit eurot, 2014. a eelarves on üle 13 miljoni euro ning 2015. a plaanis 6 miljonit eurot, siis ka investeeringute koguplaanis on nendel aastatel selge langustendents. Ka eelarvestrateegia perioodi teises pooles sõltub investeeringute maht eelkõige EL struktuurifondidest rahastatavatest projektidest. Plaani kohaselt teostatakse 2015. a peamiselt tulevaste projektide jaoks projekteerimisi ning ehitused algavad suuresti 2016. a. Seetõttu on 2015. a investeeringute kavandatud maht väiksem ning 2016. a suurim.

Ülaltoodud joonisel 5 esitatud negatiivse punase tulba (investeeringud) ja positiivse rohelise tulba (investeeringuteks saadav toetus) vahe näitab kui palju investeeringuid finantseerib linn ise tulude või laenu arvel (s.t investeeringud sõltumata toetustest). Selle vahe tulemuseks on joonisel roosakas joon, millest on näha, et nimetatud summa on ligi 10 miljonit eurot aastas. Puhtalt tulude arvel tehtavad investeeringud on esitatud järgneval järgmisel joonisel.

Joonis 6

Prioriteetsed struktuurifondidest rahastatavad ja ka omavahenditest teostatavad investeeringud on esitatud linna arengukavas. Valdkondade lõikes on linna arengukavas püstitatud ülesannetest lähtuvalt aastateks 2014 – 2018 kavandatud järgmised prioriteetsed investeeringud.

Majanduse valdkonnas on suurimaks projektiks Tartu idapoolne ringtee, mille kogumaksumus on hinnanguliselt üle 50 miljoni euro. Tartu linna omaosalus projektis on ligi 10 miljonit eurot. Idaringtee mõjutab oluliselt linna võimalusi teha muid investeeringuid.

Perioodi alguses (kuni 2015. a) lõpevad projektid „Tartu linna ühistransporti toetavate süsteemide kaasajastamine“, „Sõpruse silla paadisadam“, „Traffic“ (liiklusohutuse tõstmine Tartu-Valga ja Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteel) ning „Emajõe kaldakindlustuse rekonstrueerimine ja jõeäärsete teede korrastamine“. Muudest objektidest on rahaliselt olulisemad väljaminekud plaanitud tänavate rekonstrueerimisele, sildadele (põhjalikku rekonstrueerimist vajavad Sõpruse, Võidu ja Kroonuaia sild), kergliiklusteedele ning rattaringluse projektile ja raudteejaama esise platsi korrastamisele. Täiendavate rahastamisvõimaluste avanemisel on kavas alustada erinevate linna parkide ja haljasalade renoveerimist.

Hariduse valdkonna suund on olemasolevate lasteaedade ja koolihoonete ning nende mänguväljakute ja staadionite kaasajastamisele. Esmajärjekorras tuleb strateegia perioodil viia kõik linna haridusobjektid tervisekaitse- ja tuleohutusnõuetega vastavusse, tagada hoonetes riiklikule õppekavale vastav füüsiline õppekeskkond ning elementaarsed olmetingimused.

Sobivate siseriiklike ning Euroopa Liidu finantsmehhanismide avanemisel kavandatakse eelarvestrateegia perioodil vähemalt seitsme olemasoleva koolihoone põhjalikumalt rekonstrueerimist – prioriteetideks on Raatuse Kool, Variku Kool (endine Kunstigümnaasium) Descartesi Kool, Karlova Kool, Hansakool (endine Kommertsgümnaasium), Annelinna Gümnaasium ja Veeriku Kool. Tamme Gümnaasiumile ja Täiskasvanute Gümnaasiumile uue õppehoone renoveerimiseks (Nooruse 9) on kavandatud üle 9 miljoni ning Kutsehariduskeskusele üle 2 miljoni eurot investeeringuid.

Rohkemate koolide rekonstrueerimiseks tekivad linnal vahendid alles strateegia perioodi lõpuks. Lisaks kavandatakse strateegiaperioodil alustada Kaasava Hariduse Keskuse rajamist. Lasteaedadest on prioriteediks Kesklinna Lastekeskuse (Akadeemia 2), lasteaia Rukkilill (Sepa 18) ja lasteaia Ploomike (Ploomi 1) renoveerimine ning Pepleri 1a ja Oa 23 uue lasteaia ehitamine. Samuti võetakse kasutusele sobivaid üüripindasid uute lasteaia- ja hoiukohtade loomiseks. Strateegia viimasteks aastateks on kavandatud veel mitme lasteaia ehitused.

Kultuuri valdkonnas on investeerimisobjektideks Annelinna kunstmurukattega jalgpalliväljak, Sõudmise ja Aerutamise Keskus Tartu, Anne Noortekeskuse uue hoone rajamine, SA Tähtvere Puhkepark rajatraktor, Linnamuuseum, Tartu Oskar Lutsu nimeline Linnaraamatukogu, Loomemajanduskeskus, Tiigi Seltsimaja jms. 2013. a valmis Tartu Loodusmaja (Lille 10).

Sotsiaalse kaitse valdkonnas on kavas Tartu Laste Turvakodu hoone (Tiigi 55) renoveerimise lõpetamine. Linna haldusalasse on lisandunud SA Tartu Perekodu Käopesa, kavas on asenduskodu põhihoone renoveerimine. 2015. a viiakse lõpule sotsiaalkeskuse rajamine Annelinna, millega lahendatakse kahe Annelinna sotsiaalabi piirkonnakeskuse ruumiprobleemid. Lisavahendite olemasolul on kavas alustada rehabilitatsioonikeskuse ja Maarjamõisa piirkonda päevakeskuse rajamisega. Ööpäevaringse hooldusteenuse kättesaadavust on planeeritud tõsta Nõlvaku 12 hooldekeskuse juurdeehitusega. Jätkuvalt on päevakorral munitsipaalüürikorterite rajamise teema.

Keskkonnakaitse alased projektid „GreenMan“ (Linnakeskkonna säästlik arendamine ja ruumiline planeerimine), „Efektiivne ja keskkonnasõbralik tänavavalgustus“ ning „Säästva ja jätkusuutliku harrastuskalapüügi arendamine Emajõel“ lõpevad perioodi alguses. Lisaks nendele projektidele on kavas investeerida olulisemad summad haljastusse (nt Toomemägi, mänguväljakud, Vanemuise park, Riimäe plats, Karlova pargi trepid, Mathieseni park jne). Jäätmekäitluses on kavas süvakogumismahutid ja jäätmemajad korteriühistute juurde ning veemajanduses uute hüdrantide rajamine.

Üldvalitsemise valdkonnas on kavas Tartu linna laenukoormuse langetamine ning seeläbi võlakirjaemissioonidelt ja laenudelt tasutavate intressimaksete vähendamine. Intressimaksed on ülaltoodud joonisel esitatud finantskulude tulbana. Kavas on jätkata kaasava eelarvega. Tartu linn võttis kaasava eelarve kasutusele esimese Eesti omavalitsusena 2014. a. Tartu linn plaanib selleks eraldada iga-aastaselt 140 000 eurot.

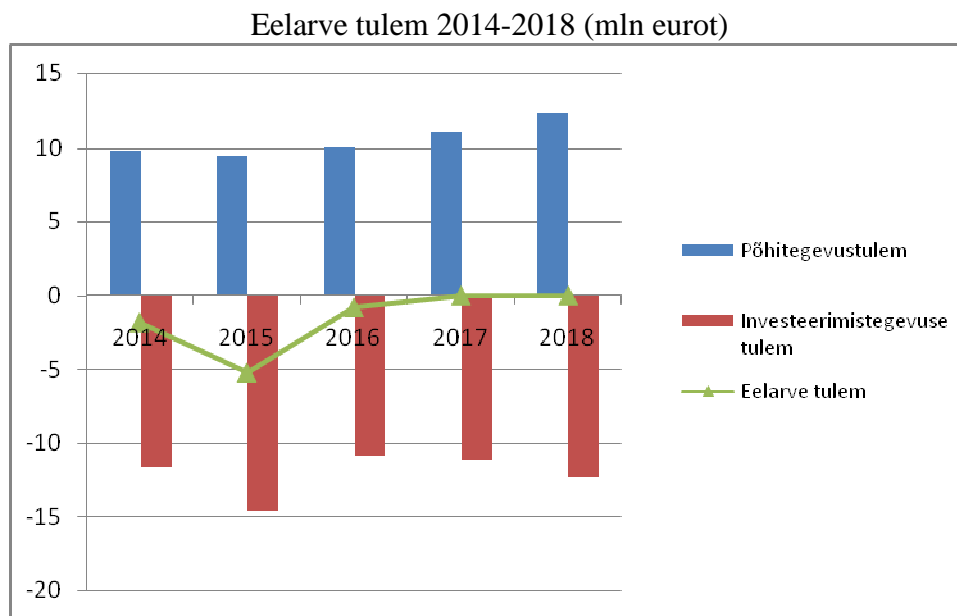
Eelpool nimetatata muudesse projektidesse on kavandatud tavapäraseid hädavajalikud investeeringud linna teedesse, tänavatesse ja hoonetesse, teede ülekatted ja pindamised, infrastruktuuride arenduste kompensatsioonid.

Lisas 2 on esitatud prognoositavad investeerimiskulud valdkondade ning finantseerimisallikate lõikes.

3. Eelarve tulem

Eelarve tulem võrdub põhitegevuse eelarveosa ja investeerimistegevuse eelarveosa summaga ja on esitatud alljärgneval joonisel.

Joonis 7

2014-2016. aastal on eelarve tulem negatiivne, kuna investeerimistegevuse negatiivne väärtus ületab põhitegevustulemi positiivset väärtust. Negatiivse tulemi põhjuseks on eelkõige kõrge välisprojektide omafinantseeringu vajadus, mida majanduse madalseisu tõttu tulud katta ei suuda. Negatiivne eelarve tulem tuleb katta kas täiendava laenuga või likviidsete varade arvelt. Tartu Linnavalitsus on otsustanud esialgu suurendada laenukoormust Tartu idapoolse ringtee omaosaluse võrra, mistõttu eelarve tulem ongi planeeritud negatiivne täpselt selles mahus v.a 2015. a, mil ulatuslikust europrojektides osalemisest tingitud defitsiit on kavas finantseerida ka likviidsete varade kasutuselevõtu arvel. Linna laenupoliitika sõltub suurel määral uue Euroopa Liidu toetuste perioodi 2014-2020 rahastamisotsustest.

4. Laenud

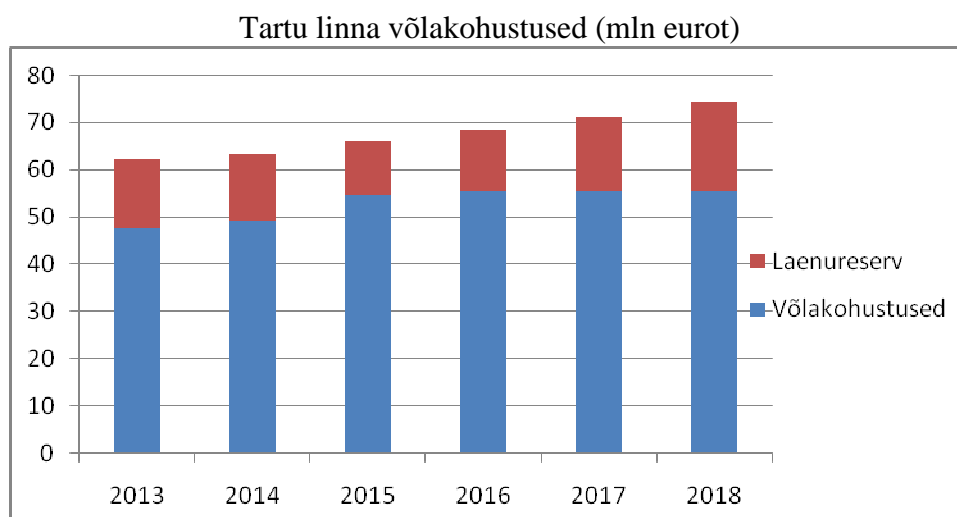
Võetavate laenude kavandamisel arvestati järgmiste põhimõtetega:

- Kuna majandus ei ole kriisist veel täielikult väljunud, ei ole laenukohustuste vähendamine võimalik. Küll aga on kavas hoida netovõlakoomust kindlalt alla lubatava maksimaalse määra. Nii on võimalik tagada piisav finantssuutlikkus võimalike tulevaste projektide omafinantseerimiseks. Arvutused on tehtud täna kehtivate laenupiirangute juures, arvesse on võetud KOFSi sätestatud piiranguid.
- Kavandatud on linna laenukohustuste kasv täpselt Tartu idapoolse ringtee omaosaluse võrra (2015-2016. a 2 miljonit eurot). Kuna ringtee valmib 2016. a, siis 2017-2018. a võrduvad uued laenukohustused täpselt olemasolevate tasumisega ning nendel aastatel laenukohustuste summa ei muutu.
- laenude keskmiseks kaalutud intressiks on 3%-4%.

2008. toimus muutus Riigi raamatupidamise üldeeskirjas, mis muuhulgas reguleerib ka era- ja avaliku sektori partnerlusprojekte. Muudatus sätestab, et kui avaliku sektori üksus võtab endale teenuste kontsessioonikokkuleppe aluseks oleva lepinguga tingimusteta kohustuse tasuda erasektori üksusele infrastruktuuri objekti ehitus- või rekonstrueerimistööde eest, võtab ta arvele materiaalse põhivara ja finantskohustuse. Arvestuspõhimõtete selline muutus suurendas 2009. aastal laenukoormuse numbrit kuni 6,2 miljoni euro võrra. Igal aastal tasub linn nimetatud kohustuse eest ligi 224 000 eurot, lõpptahtjaks on 31. august 2025. a.

Nagu joonis 6 näitas on Tartu linna eelarve tulem 2014-2016. a negatiivne. See miinus tuleb katta täiendavate finantseerimistehingutega (laenuga). Perioodi teises pooles eelarve tulem suureneb, mille tõttu pole defitsiidi katmine laenuga enam vajalik. Alljärgneval joonisel on linna tegelikud ja KOFSis maksimaalselt lubatavad laenukohustused esitatud miljonites eurodes.

Joonis 8

Graafikul on esitatud planeeritav (optimaalne) ja maksimaalne laenukoormus. Sinine tulp tähistab planeeritavaid laenukohustusi ning sinise ja punase summa lubatud maksimaalset laenukohustust. Tulba punane osa näitab seega puhvrit maksimaalse ja tegeliku laenukohustuse vahel. Täpsemalt on KOFSis sätestatud finantsdistipliini meetmetest kirjutatud peatükis „Netovõlakoomus“.

5. Likviidsete varade muutus

Likviidsete vahendite olemasolu kergendab linna rahavoogude planeerimist ning uute laenukohustuste võtmist kuna vähendab netovõlakoormust. Eelarvestrateegias on planeeritud 2015. a likviidsete varade kasutusele võttu 4 miljoni euro ulatuses ning eeldatud, et edasi püsivad likviidsed varad kogu perioodi konstantsel tasemel.

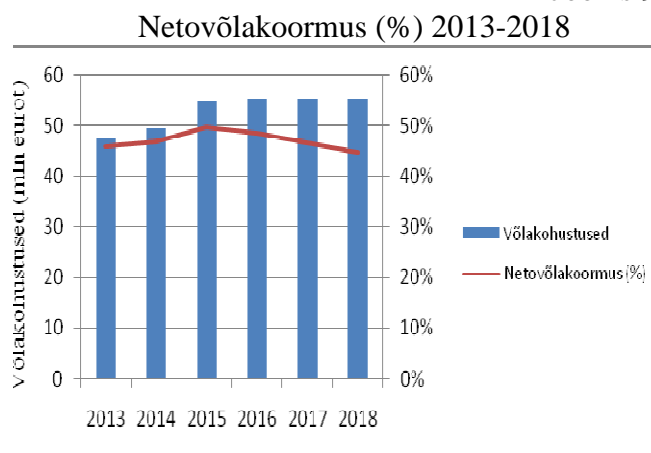
Netovõlakoormus

Finantsdistipliini tagamiseks sätestab KOFS finantsdistipliini tagamise meetmed, milleks on kinnipidamine KOVi põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja kinnipidamine netovõlakoormuse ülemmäärast. Põhitegevuse tulemist on antud juba ülevaade punktis „Põhitegevuse tulem“. Netovõlakoormus on võlakohustuste ja likviidsete varade kogusumma vahe aruandeaasta lõpu seisuga. Seejuures lähevad võlakohustustena arvesse nii laenukohustused kui ka kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses (üle 1 aasta perioodiga mittekatkestatav kasutusrent, tähtajaks täitmata kohustused, toetuse andmise kohustused, saadud toetuste tagasimakse kohustused, pikaajalised võlad tarnijatele). KOFS sätestab, et netovõlakoormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta kuuekordse põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat, ning kui nimetatud kuuekordne põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

Antud säte kehtestab netovõlakoormuse ülemmäära, mis sõltub omafinantseerimise võimekusest. Kui põhitegevuse tulem moodustab põhitegevuse tuludest vähemalt 16,6% (100/6), võib kohustusi võtta kuni põhitegevuse tulude mahuni. Tartu linna vastav näitaja suureneb strateegia perioodi jooksul kergelt, kuid jääb perioodi lõpuks ikkagi 10% tasemele. Seetõttu on Tartu maksimaalne lubatav laenukoormus pea kogu perioodi jooksul 60% põhitegevuse tuludest ning vaid viimasel aastal kasvab paari kümnendikprotsendipunkti võrra. Tartu võlakohustuste summad on esitatud eelarvestrateegia laenude osas joonisel 8.

Kõrvaloleval joonisel on esitatud Tartu linna netovõlakoormus. Võlakohustuste üldsumma on tulpdiagrammina vasakpoolisel teljel ning netovõlakoormus protsendina parempoolisel. 2015. a tõuseb netovõlakoormus 50%le, kuid hakkab seejärel alanema ning moodustab eelarvestrateegia perioodi lõpuks kergelt alla 45% põhitegevuse tuludest. Kuna laenukohustuste maht eelarvestrateegia perioodi jooksul suureneb, tuleneb netovõlakoormuse langus täielikult põhitegevuse tulude kasvust.

Joonis 9

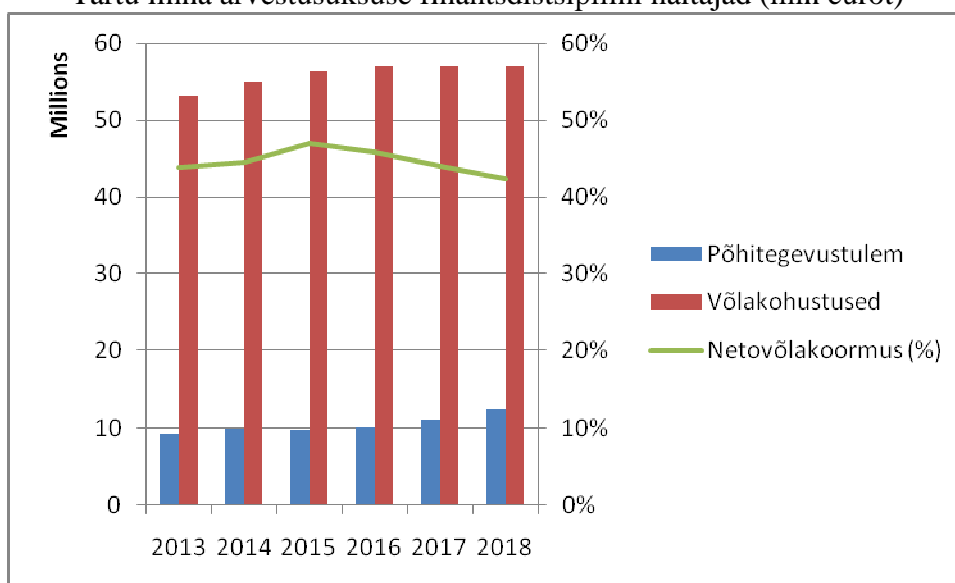
KOFS näeb ette finantsdistsipliini tagamise meetmed ka kogu kohaliku omavalitsuse **arvestusüksusele**, kuhu kuuluvad lisaks kohaliku omavalitsuse üksusele ka konsolideerimisgruppi kuuluvad sõltuvad üksused. Sõltuv üksus on defineeritud kui raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Tartu linna arvestusüksusesse kuuluvad SA Tartumaa Turism, SA Tartu Loomemajanduskeskus, SA Tartu Sport, SA Tähtvere Puhkepark, SA Tartu Kultuurkapital, SA Tartu Eluasemefond, SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus, SA Tartu Perekodu Käopesa, OÜ Anne Saun ja OÜ Tartu Linna Polikliinik. AS Tartu Turg, AS Tartu Veevõrk, AS Tartu Elamuhalduse ja OÜ Tartu Veekeskus (Aura Veekeskus) kuuluvad küll Tartu LV konsolideerimisgruppi, kuid ülaltoodud definitsiooni alusel arvestusüksusesse ei kuulu.

Arvestusüksusele kehtivad täpselt samad põhitegevuse tulemi ning netovõlakoormuse nõuded nagu kohaliku omavalitsuse üksusele. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus on null või positiivne ning netovõlakoormuse maksimaalne lubatav näitaja 60%-100% põhitegevuse tuludest sõltuvalt omafinantseerimisvõimekusest.

Joonis 10

Tartu linna arvestusüksuse finantsdistsipliini näitajad (mln eurot)

Tartu linna arvestusüksuse põhitegevuse tulemi on kogu eelarvestrateegia perioodi jooksul kindlalt positiivne ja kasvutrendiga. Võlakohustused püsivad suhteliselt stabiilsed, kuid kasvavad siiski kergelt. Kuna põhitegevuse tulud kasvavad kiiremini kui võlakohustuste maht, siis netovõlakoormus väheneb.

Tundlikkusanalüüs ja riskistsenaariumid

Kõige olulisem ja samas kõige raskemini prognoositav tululiik on iga omavalitsuse jaoks üksikisiku tulumaks. Tulumaks moodustab üle 50% kõigist Tartu linna põhitegevuse tuludest. *Tulumaksu laekumise 1% suurune muutus eelarve strateegias prognoosituga võrreldes tähendab rahalises vääringus üle poole miljoni euro suurust muutust.*

Euroala majandus on hetkel pöördepunktis. Baasstsenaariumi kohaselt pöörduv majanduskasv 2014. a positiivseks ning arenenud maad tõusevad arengumaade kõrvale teiseks globaalmajanduse veduriks, pakkudes samal ajal turge arengumaade ekspordile. See kiirendab omakorda arengumaade majanduskasvu ning paneb aluse majanduskasvu kiirenemiseks järgnevatel aastatel.

Riskistsenaariumi kohaselt selline positiivne areng aset ei leia. Eeldatakse hoopis et Euroopa satub kestvasse stagnatsiooni ehk samasugusesse deflatsiooni/ madalinflatsiooni lõksu, milles Jaapan on vaevelnud juba kaks aastakümnet. Arvestades Euroopa demograafilist olukorda, vähenevat tööelist elanikkonda ning majanduskasvu mitte toetavat raha- ja fiskaalpoliitikat ei ole riskistsenaarium üldse vähetõenäoline. Näiteks Morgan Stanley analüütikud on deflatsiooni tõenäosuseks hinnanud 35%. Euroopa olukord sarnaneb paljuski kadunud (kahe) aastakümne eelse Jaapani olukorraga üheksakümnendatel: majanduse taastumine šokist on nõrk, majandusagentide investeerimissoov ja pankade laenuvalmidus väga madal, monetaarpoliitika otstarbekus kaheldav (IMF on hoiatanud, et uue šoki puhul kaasneb Euroopa Keskpanga rahapoliitikaga deflatsioon), inflatsioon eesmärgist tuntavalt nõrgem. Tööpuudus on ligi 12% ning kriisi poolt enim räsitud riikides (Kreeka, Hispaania) 25%. Majanduskeskkonna ülevaates kirjeldatud EKP poolsed intresside alandamised rekordmadalale tasemele annavad tunnistust, et EKP tunnetab tugevalt euroala majanduse nõrkust.

Jaapani keskmine majanduskasv eelmise sajandi viimasel ja selle sajandi esimesel aastakümnel oli vaid 1,2%. Riskistsenaariumis ongi aluseks võetud selline majanduskasv ning leitud sellele vastavad ligikaudsed linna põhilised finantsnäitajad. Eelarve tulem väheneb riskistsenaariumis 2-2,5 miljonit eurot aastas. Võlakohustused kasvavad oluliselt ning on eelarvestrateegia perioodi lõpuks ligi 10 miljonit eurot suuremad kui baasstsenaariumis. Siiski ei sea tulude langus ning võlakohustuste kasv ohtu finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmist. Põhitegevuse tulem jääb endiselt tugevalt positiivseks ning netovõlakoormus allapoole lubatud maksimaalset määra.

Kokkuvõte

Euroopa kohaliku omavalitsuse hartas on rõhutatud vajadust oma kohustuste ja nende täitmiseks vajalike rahaliste vahendite suhtes ulatuslikku autonoomiat omavate kohaliku omavalitsuse üksuste järele. Eestis on aga välja kujunenud liigne fiskaaltsentralism, mille tulemusena on omavalitsuste fiskaalautonoomia olnud pidevalt väga väike. 2008. a majanduskriis ning sellega ebaefektiivne võitlemine euroala liidrite poolt on Tartu linna tulubaasi oluliselt vähendanud, mille tulemusena on fiskaalautonoomia muutunud pea olematuks. Keskvalitsus on kriisiga võitlemisel keskendunud eelarve tasakaalustamisele ega ole teinud õieti midagi leevendamaks omavalitsuste raskuseid.

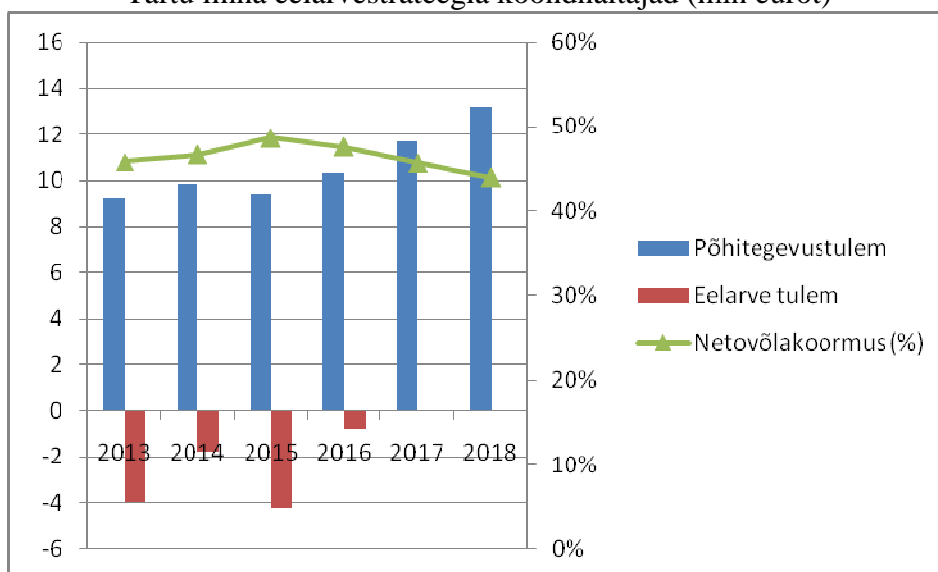
Nappide ressursside tingimustes on Tartu saanud hakkama suhteliselt hästi. Kuigi tulubaas ja seeläbi omafinantseerimise võimekus said kriisi tõttu tugeva hoobi, on Tartu pidevalt suutnud säilitada investeeringute kõrge osakaalu kogueelarvest ning jäänud arengusse panustavaks linnaks.

Lähituleviku võimalused sõltuvad paljuski majandusarengutest euroalas. Eesti väike siseturg ei suuda üksi kasvu piisavalt panustada, mistõttu saab olema oluline roll ka ekspordil. Arenenud maades on küll selgeid taastumise märke, kuid ohud ei ole veel möödas. Vajalik on senisest enam võtta kasutusele kasvu toetavaid meetmeid.

Majanduskriisist tuleneva tulude vähenemise tõttu on Tartu linna investeerimisvõimekus lähitulevikus piiratud. Investeerimist vajavate objektide hulk ületab tuntavalt rahalisi võimalusi. Oluline on efektiivne välisrahastuse kaasamine Euroopa Liidu struktuurifondide näol, milles Tartu on seni olnud edukas. Eelarvestrateegia prognoosi põhjal suudab Tartu edaspidigi säilitada suhteliselt (arvestades üldist majanduskeskkonda) hea finantspositsiooni ning kõrge investeeringute osakaalu kogukulude suhtes. Põhitegevuse tulud on tugevalt positiivsed ja kasvutrendiga. Eelarve on perioodi esimestel aastatel defitsiidis, kuid jõuab teises pooles tasakaalu. Võlakohustused kasvavad europrojektides osalemise tõttu. Netovõlakoormus esialgu suureneb, kuid hakkab põhitegevuse tulude kasvust tingituna seejärel kahanema, jõudes eelarvestrateegia perioodi lõpuks ligikaudu perioodi algele tasemele.

Joonis 11

Tartu linna eelarvestrateegia koondnäitajad (mln eurot)

Kokkuvõtvalt on näha kõigi olulisemate finantsnäitajate aeglast, kuid stabiilset paranemist kogu eelarvestrateegia perioodi jooksul.

Eelarvestrateegia koondsummad

Tartu LV	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Põhitegevuse tulud kokku	103 558 915	105 460 358	109 918 000	114 094 000	118 654 000	123 430 000
Maksutulud	54 638 168	57 410 089	60 196 000	63 663 000	67 494 000	71 520 000
sh tulumaks	53 122 570	55 830 089	58 566 000	62 033 000	65 864 000	69 890 000
sh maamaks	700 428	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
sh muud maksutulud	815 170	880 000	930 000	930 000	930 000	930 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	14 699 409	15 009 513	16 415 000	16 874 000	17 346 000	17 831 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	33 758 262	32 633 756	32 869 000	33 119 000	33 376 000	33 641 000
sh tasandusfond (lg 1)	4 416 624	5 004 825	5 005 000	5 005 000	5 005 000	5 005 000
sh toetusfond (lg 2)	18 943 025	18 922 600	18 923 000	18 923 000	18 923 000	18 923 000
sh muud toetused tegevuskuludeks	10 398 613	8 706 331	8 941 000	9 191 000	9 448 000	9 713 000
Muud tegevustulud	463 077	407 000	438 000	438 000	438 000	438 000
Põhitegevuse kulud kokku	94 314 460	95 634 862	100 517 000	104 032 000	107 544 000	111 055 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	11 491 979	11 652 866	11 967 000	12 302 000	12 646 000	13 000 000
Muud tegevuskulud	82 822 482	83 981 996	88 550 000	91 730 000	94 898 000	98 055 000
sh personalikulud	44 729 118	45 355 326	48 680 000	50 543 000	52 358 000	54 224 000
sh majandamiskulud	37 824 464	38 354 006	39 590 000	40 899 000	42 244 000	43 527 000
sh muud kulud	268 900	272 664	280 000	288 000	296 000	304 000
Põhitegevuse tulem	9 244 455	9 825 496	9 401 000	10 062 000	11 110 000	12 375 000
Investeeringistegevus kokku	-13 204 340	-11 641 521	-14 601 000	-10 862 000	-11 110 000	-12 375 000
Põhivara müük (+)	438 019	350 230	380 000	380 000	380 000	380 000
Põhivara soetus (-)	-37 314 062	-27 464 553	-27 756 000	-31 058 000	-29 163 000	-30 432 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-23 470 463	-11 755 198	-12 756 000	-9 058 000	-9 163 000	-10 432 000
Saadav sihtfinantseerimine (+)	24 678 596	17 470 715	15 000 000	22 000 000	20 000 000	20 000 000
Antav sihtfinantseerimine (-)	-768 368	-1 004 221	-800 000	-400 000	-400 000	-300 000
Finantstulud (+)	562 385	343 000	343 000	343 000	343 000	343 000
Finantskulud (-)	-800 910	-1 336 692	-1 768 000	-2 127 000	-2 270 000	-2 366 000
Eelarve tulem	-3 959 884	-1 816 025	-5 200 000	-800 000	0	0
Finantseerimistegevus	3 893 102	1 904 921	1 200 000	800 000	0	0
Kohustuste võtmine (+)	19 777 548	10 726 451	10 163 419	10 078 079	9 462 603	7 457 679
Kohustuste tasumine (-)	-15 884 446	-8 821 530	-8 963 419	-9 278 079	-9 462 603	-7 457 679
Likviidsete varade muutus	-66 783	88 896	-4 000 000			
Likviidsed varad aasta lõpuks	5 163 648	5 252 544	1 252 544	1 252 544	1 252 544	1 252 544
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	52 626 653	54 530 346	55 730 346	56 530 346	56 530 346	56 530 346
<i>sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses</i>	1 751 228	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Netovõlakoormus (eurodes)	47 463 005	49 277 802	54 477 802	55 277 802	55 277 802	55 277 802
Netovõlakoormus (%)	45,8%	46,7%	49,6%	48,4%	46,6%	44,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	62 135 349	63 276 215	65 950 800	68 456 400	71 192 400	74 250 000
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,2%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	14 672 344	13 998 412	11 472 998	13 178 598	15 914 598	18 972 198

Olulisemad investeerimisobjektid

Investeeringuprojektid	2014 eeldatav täitmine	2015 eelarve	2016 eelarve	2017 eelarve	2018 eelarve
Tartu idapoolne ringtee	13 313 000	6 000 000	4 000 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	11 000 000	4 800 000	3 200 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	2 313 000	1 200 000	800 000		
Kesklinna Lastekeskus	600 000	60 000	600 000	800 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	600 000	60 000	600 000	800 000	
LA Rukkilill	0	1 900 000	1 990 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		1 200 000	800 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		700 000	1 190 000		
LA Pepleri 1a	0	80 000	3 000 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>			2 400 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		80 000	600 000		
LA Oa 23	0	40 000	150 000	2 160 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		0	0	1 620 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		40 000	150 000	540 000	0
LA Ploomike	0	40 000	600 000	1 000 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		0	500 000	800 000	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		40 000	100 000	200 000	
Raatus Kool	80 000	100 000	2 500 000	2 500 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		0	1 875 000	1 875 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	80 000	100 000	625 000	625 000	0
Variku Kool	68 071	100 000	2 500 000	2 500 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>		0	1 875 000	1 875 000	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	68 071	100 000	625 000	625 000	0
Annelinna Gümnaasium	0	0	300 000	400 000	400 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		0	300 000	400 000	400 000
Veeriku Kool	42 443	100 000	200 000	300 000	300 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	42 443	100 000	200 000	300 000	300 000
Tamme/Tartu Täiskasvanute Gümnaasium (Nooruse 9)	3 000 000	6 086 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	2 500 000	4 600 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	500 000	1 486 000			
Anne Noortekeskus	0	0	0	1 000 000	2 480 000
<i>sh toetuse arvelt</i>				800 000	670 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				200 000	1 810 000
SA Tartu Perekodu Käopesa	18 000	300 000	460 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	18 000	300 000	460 000		

TARTU LINNA EELARVE STRATEEGIA 2015-2018

Tartu linna ühistranspordi toetavate süsteemide kaasajastamine	731 175	500 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	621 499	400 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	109 676	100 000			
Rehabilitatsioonikeskus Jaamamõisa	0	150 000	400 000	812 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		150 000	400 000	812 000	
Nõlvaku Hooldekeskus	0	0	64 000	600 000	860 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			64 000	600 000	860 000
Kaasav eelarve	0	140 000	140 000	140 000	140 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		140 000	140 000	140 000	140 000
Rattaringluse projekt		400 000	600 000		
<i>sh toetuse arvelt</i>		350 000	500 000		
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		50 000	100 000		
Raudteejaama esine plats		1 000 000			
<i>sh toetuse arvelt</i>		850 000			
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		150 000			
Kergliiklusteed	200 000	500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>		400 000	800 000	800 000	800 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	200 000	100 000	200 000	200 000	200 000
Eelpool nimetamata muud projektid kokku	9 411 864	10 260 000	12 554 000	15 951 000	25 252 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 587 856	2 400 000	10 050 000	12 230 000	18 530 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	7 824 008	7 860 000	2 504 000	3 721 000	6 722 000
KÕIK KOKKU	27 464 553	27 756 000	31 058 000	29 163 000	30 432 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	15 709 355	15 000 000	22 000 000	20 000 000	20 000 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	11 755 198	12 756 000	9 058 000	9 163 000	10 432 000

Kulud valdkondade kaupa

Tartu LV	2013	2014	2015	2016	2 017	2018
01 Üldvalitsemine	7 599 117	9 210 335	9 679 000	10 260 000	10 631 000	10 961 000
Põhitegevuse kulud	6 790 499	7 703 643	7 911 000	8 133 000	8 361 000	8 595 000
sh saadud toetuste arvelt	94 642	100 592	103 000	106 000	109 000	112 000
sh muude vahendite arvelt	6 695 857	7 603 051	7 808 000	8 027 000	8 252 000	8 483 000
Investeeringustegevuse kulud	808 618	1 506 692	1 768 000	2 127 000	2 270 000	2 366 000
sh saadud toetuste arvelt	7 708					
sh muude vahendite arvelt	800 910	1 506 692	1 768 000	2 127 000	2 270 000	2 366 000
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt						
sh muude vahendite arvelt						
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt						
sh muude vahendite arvelt						
03 Avalik kord ja julgeolek	274 731	271 689	272 000	272 000	272 000	272 000
Põhitegevuse kulud	274 731	271 689	272 000	272 000	272 000	272 000
sh saadud toetuste arvelt	3 559					
sh muude vahendite arvelt	271 172	271 689	272 000	272 000	272 000	272 000
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt						
sh muude vahendite arvelt						
04 Majandus	38 535 419	29 751 872	19 978 600	22 015 000	19 695 000	17 584 000
Põhitegevuse kulud	11 391 524	9 486 444	9 742 000	10 015 000	10 295 000	10 584 000
sh saadud toetuste arvelt	719 573	748 180	768 000	790 000	812 000	835 000
sh muude vahendite arvelt	10 671 951	8 738 264	8 974 000	9 225 000	9 483 000	9 749 000
Investeeringustegevuse kulud	27 143 895	20 265 428	10 236 600	12 000 000	9 400 000	7 000 000
sh saadud toetuste arvelt	20 469 815	12 793 499	5 800 000	6 000 000	2 400 000	
sh muude vahendite arvelt	6 674 080	7 471 929	4 436 600	6 000 000	7 000 000	7 000 000
05 Keskkonnakaitse	5 125 010	4 357 147	4 660 000	5 061 000	4 795 000	4 921 000
Põhitegevuse kulud	4 978 753	4 142 177	4 254 000	4 373 000	4 495 000	4 621 000
sh saadud toetuste arvelt	1 287 231	207 339	213 000	219 000	225 000	231 000
sh muude vahendite arvelt	3 691 522	3 934 838	4 041 000	4 154 000	4 270 000	4 390 000
Investeeringustegevuse kulud	146 257	214 970	406 000	688 000	300 000	300 000
sh saadud toetuste arvelt	26 547	37 200				
sh muude vahendite arvelt	119 710	177 770	406 000	688 000	300 000	300 000
06 Elamumajandus	2 673 107	2 840 530	3 465 000	3 448 000	3 516 000	3 587 000
Põhitegevuse kulud	2 210 481	2 318 420	2 381 000	2 448 000	2 516 000	2 587 000
sh saadud toetuste arvelt	448 444	688 308	707 000	727 000	747 000	768 000
sh muude vahendite arvelt	1 762 037	1 630 112	1 674 000	1 721 000	1 769 000	1 819 000
Investeeringustegevuse kulud	462 626	522 110	1 084 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
sh saadud toetuste arvelt	180 162	237 510		500 000	500 000	500 000
sh muude vahendite arvelt	282 464	284 600	1 084 000	500 000	500 000	500 000
07 Tervishoid	395 774	408 077	420 000	431 000	443 000	455 000
Põhitegevuse kulud	395 774	408 077	420 000	431 000	443 000	455 000
sh saadud toetuste arvelt	33 487	11 266	12 000	12 000	12 000	12 000
sh muude vahendite arvelt	362 287	396 811	408 000	419 000	431 000	443 000
Investeeringustegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
sh saadud toetuste arvelt						
sh muude vahendite arvelt						

TARTU LINNA EELARVE STRATEEGIA 2015-2018

Tartu LV	2013	2014	2015	2016	2017	2018
08 Vabaaeg & kultuur	10 567 917	9 034 595	9 596 000	10 510 000	10 985 000	17 918 000
Põhitegevuse kulud	7 823 405	8 278 950	8 502 000	8 740 000	8 985 000	9 236 000
sh saadud toetuste arvelt	243 447	169 718	174 000	179 000	184 000	189 000
sh muude vahendite arvelt	7 579 958	8 109 232	8 328 000	8 561 000	8 801 000	9 047 000
Investeeringustegevuse kulud	2 744 512	755 645	1 094 000	1 770 000	2 000 000	8 682 000
sh saadud toetuste arvelt	2 060 359	165 000	50 000	500 000	1 000 000	5 093 000
sh muude vahendite arvelt	684 153	590 645	1 044 000	1 270 000	1 000 000	3 589 000
09 Haridus	59 595 512	60 088 698	72 716 000	74 803 000	77 085 000	76 331 000
Põhitegevuse kulud	52 137 784	53 726 377	57 485 000	59 803 000	62 085 000	64 331 000
sh saadud toetuste arvelt	24 896 281	25 366 019	26 051 000	26 780 000	27 530 000	28 301 000
sh muude vahendite arvelt	27 241 503	28 360 358	31 434 000	33 023 000	34 555 000	36 030 000
Investeeringustegevuse kulud	7 457 728	6 362 321	15 231 000	15 000 000	15 000 000	12 000 000
sh saadud toetuste arvelt	725 872	2 780 420	5 800 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
sh muude vahendite arvelt	6 731 856	3 581 901	9 431 000	9 000 000	9 000 000	6 000 000
10 Sotsiaalne kaitse	8 431 212	9 477 385	10 054 400	10 817 000	11 955 000	12 124 000
Põhitegevuse kulud	8 311 508	9 299 085	9 550 000	9 817 000	10 092 000	10 374 000
sh saadud toetuste arvelt	1 580 717	1 822 730	1 872 000	1 924 000	1 978 000	2 033 000
sh muude vahendite arvelt	6 730 791	7 476 355	7 678 000	7 893 000	8 114 000	8 341 000
Investeeringustegevuse kulud	119 704	178 300	504 400	1 000 000	1 863 000	1 750 000
sh saadud toetuste arvelt						
sh muude vahendite arvelt	119 704	178 300	504 400	1 000 000	1 863 000	1 750 000
KOKKU	133 197 800	125 440 328	130 841 000	137 617 000	139 377 000	144 153 000
Põhitegevuse kulud	94 314 460	95 634 862	100 517 000	104 032 000	107 544 000	111 055 000
sh saadud toetuste arvelt	29 307 381	29 114 152	29 900 000	30 737 000	31 597 000	32 481 000
sh muude vahendite arvelt	65 007 079	66 520 710	70 617 000	73 295 000	75 947 000	78 574 000
Investeeringustegevuse kulud	38 883 340	29 805 466	30 324 000	33 585 000	31 833 000	33 098 000
sh saadud toetuste arvelt	23 470 463	16 013 629	11 650 000	13 000 000	9 900 000	11 593 000
sh muude vahendite arvelt	15 412 877	13 791 837	18 674 000	20 585 000	21 933 000	21 505 000

Tartu LV arvestusüksuse finantsnäitajad

Tartu LV	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Põhitegevuse tulud	107 509 896	109 563 358	114 131 000	118 427 000	123 111 000	128 012 000
Põhitegevuse kulud	98 164 858	99 519 862	104 409 000	108 292 000	111 922 000	115 558 000
Põhitegevustulem	9 345 038	10 043 496	9 722 000	10 135 000	11 189 000	12 454 000
Investeeringustegevuse tulem	-13 239 097	-11 644 121	-14 603 400	-10 864 200	-11 112 000	-12 376 800
Eelarve tulem	-3 894 058	-1 600 625	-4 881 400	-729 200	77 000	77 200
Finantseerimistegevus	3 830 998	1 904 921	1 200 000	800 000	0	0
Likviidsete varade muutus	3 507	304 296	-3 665 400	96 800	109 000	116 200
Likviidsete varade summa	6 015 870	6 320 166	2 654 766	2 751 566	2 860 566	2 976 766
Võlakohustused	53 149 872	55 053 565	56 253 565	57 053 565	57 053 565	57 053 565
Netovõlakoormus (€)	47 134 002	48 733 400	53 598 800	54 302 000	54 193 000	54 076 800
Netovõlakoormus (%)	43,8%	44,5%	47,0%	45,9%	44,0%	42,2%
Netovõlakoormuse ülemmäär (€)	64 505 938	65 738 015	68 478 600	71 056 200	73 866 600	76 807 200
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (€)	17 371 935	17 004 615	14 879 800	16 754 200	19 673 600	22 730 400